

Kamery nasobne w pracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Popularnonaukowe streszczenie projektu

W maju 2021 r. polska Policja ogłosiła przetarg na zakup ponad trzech tysięcy mobilnych kamer wideo montowanych na mundurach funkcjonariuszy (kamer nasobnych – ang. body worn cameras BWC). Mają one dokumentować pracę funkcjonariuszy – w szczególności podejmowane przez nich interwencje. Świadomość bycia nagrywanym ma sprawić, że noszący kamery funkcjonariusze będą zachowywali się bardziej profesjonalnie zwłaszcza w trakcie interakcji z cywilami. Widok kamery – mają one być montowane tak żeby były dobrze widoczne lub dodatkowo w trakcie nagrywania emitować dźwięki o tym informujące – ma również pozytywnie wpływać na zachowanie osób, których interwencje dotyczą oraz osób postronnych. Generalnym celem jest poprawa relacji pomiędzy funkcjonariuszami pracującymi w terenie a cywilami czego wymiernym świadectwem ma być zmniejszenie liczby interwencji z użyciem środków przymusu bezpośredniego oraz liczby skarg dotyczących policjantów. Dodatkowo w przypadku pojawienia się skarg na zachowanie funkcjonariuszy nagrania z kamer mają pomagać w ocenie ich wiarygodności.

17 lipca 2014 roku próba zatrzymania przez funkcjonariuszy nowojorskiej policji podejrzanego o sprzedaż nieopodatkowanych papierosów Erica Garnera zakończyła się jego śmiercią. Na nagraniu dokumentującym jej przebieg widać jak Garner prosił o poluzowanie chwytu obezwładniającego i mówi że się dusi. Inne nagranie dokumentuje przebieg zdarzenia z 4 kwietnia 2015 roku w North Charleston. Zatrzymany do kontroli drogowej z powodu niesprawnego tylnego światła Walter Scott po wyjściu z auta przepychał się z funkcjonariuszem a następnie zaczął uciekać. Funkcjonariusz natomiast wystrzelił w jego plecy osiem pocisków i skuł śmiertelnie ранego Scotta kajdankami. W obu tych przypadkach nagrania zostały dokonane przez przechodniów – funkcjonariusze nie mieli BWC. Nagrania tych i innych interwencji funkcjonariuszy policji kończących się śmiercią cywili, których interwencje te dotyczyły stanowiły źródło masowych protestów i zamieszek na terenie całych Stanów Zjednoczonych w latach 2014-2016. Pomysłem na poprawę tej sytuacji, czyli na zmniejszenie liczby śmierci cywilów spowodowanych przez policjantów oraz liczby zarzutów o fałszowanie materiału dowodowego w takich sprawach w celu oczyszczenia z zarzutów funkcjonariuszy był zakup BWC przez jednostki policji na terenie całych Stanów Zjednoczonych. Prawie 300 milionów dolarów na ten cel przeznaczył też rząd federalny.

15 maja 2016 roku zatrzymany przez funkcjonariuszy na wrocławskim Rynku Igor Stachowiak zmarł na komisariacie z licznymi obrażeniami w tym spowodowanymi wielokrotnym porażeniem policyjnym paralizatorem. Oficjalna wersja przebiegu zdarzeń została zdemaskowana rok później w toku dziennikarskiego śledztwa. Pomogły w tym nagrania dokonane przez świadków zatrzymania Stachowiaka na Rynku, systemów monitoringu wizyjnego oraz z kamery zainstalowanej na samym paralizatorze. To zdarzenie oraz inne interwencje funkcjonariuszy polskiej Policji zakończone śmiercią cywilów są przywoływane jako potrzeba wprowadzenia na szeroką skalę BWC.

Proponowane badania empiryczne mają na celu przede wszystkim pozwolić określić, w jakim zakresie wprowadzenie BWC może wpłynąć na pracę Policji oraz wymiaru sprawiedliwości. Czy i w jakim stopniu mogą być zrealizowane stawiane cele oraz pokładane nadzieje. Służyć temu będzie wykorzystanie mieszanych metod badawczych – metod badań ilościowych, takich jak ankieta, wywiad kwestionariuszowy, jak również jakościowych: wywiadów pogłębionych, studiów przypadku oraz badania faktycznego wykorzystania BWC oraz nagrań z nich pochodzących. Planowane wprowadzenie na szeroką skalę BWC do polskiej Policji stwarza szansę na przeprowadzenie badań według modelu quasi-eksperymentalnego. Istotnym jest uzupełnienie anegdotycznych historii, jak np. wykorzystania nagrania BWC jako dowodu na podrzucenie przez funkcjonariuszy inkryminujących zatrzymanego przedmiotów, o rzetelne wyniki badań. Badany będzie związek pomiędzy skalą wykorzystania BWC a stopniem przestrzegania obowiązujących procedur. W ramach badań zostanie też zweryfikowana hipoteza o związku wykorzystania BWC z wpływem na czynności śledcze. Na podstawie uzyskanych wyników opracowany zostanie model teoretyczny wykorzystania BWC w pracy Policji.

Wyniki badań oprócz aspektów stricte poznawczych mogą służyć podejmowaniu decyzji w zakresie kreowania efektywnej i bezpiecznej dla obywateli (nienaruszającej ich praw oraz wolności o co przy takim rozwiązaniu jak BWC nietrudno) polityki organizacyjnej organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.